

การพัฒนาศักยภาพชุมชนบ้านเหมืองกุง
ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น
POTENTIAL DEVELOPMENT OF
MUANG KUNG COMMUNITY AS ARTISTIC CULTURAL TOURISM

รัชฎาพร เลิศโกคานนท์

รองศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

วิเชียร เลิศโกคานนท์

นักวิชาการอิสระ

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาศักยภาพชุมชนบ้านเหมืองกุงให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ของอำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ศักยภาพของชุมชนบ้านเหมืองกุง (2) การมีส่วนร่วมในด้านการพัฒนาชุมชน (3) ศักยภาพในด้านสภาพแวดล้อมของชุมชน (4) ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการพัฒนาชุมชน และ (5) แนวทางการจัดการด้านการท่องเที่ยว โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ชุมชนบ้านเหมืองกุงเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของท้องถิ่น

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจและเชิงคุณภาพ ประชากรที่ใช้ในการศึกษามี 4 กลุ่ม กลุ่มที่ 1: กลุ่มผู้บริหารและผู้นำชุมชน กลุ่มที่ 2: กลุ่มผู้ผลิตหรือผู้ประกอบการ กลุ่มที่ 3: กลุ่มนักท่องเที่ยว กลุ่มที่ 4 : กลุ่มตัวแทนของครัวเรือน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล กลุ่มที่หนึ่งใช้แบบประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว และการสัมภาษณ์ กลุ่มที่ 2 ใช้แบบสัมภาษณ์ สำหรับกลุ่มที่ 3 และ 4 ใช้แบบสอบถาม ข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้ทำการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปด้วยค่าสถิติ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ค่าความถี่

ผลการวิจัยพบว่า (1) ศักยภาพของชุมชนบ้านเหมืองกุง ในความเห็นของผู้บริหารและผู้นำชุมชนเห็นว่าด้านบริหารจัดการด้านการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวและสภาพแวดล้อมยังไม่มีความพร้อม ส่วนด้านผู้ประกอบการมีความเห็นว่าช่างฝีมือที่มีอยู่ในปัจจุบันในท้องถิ่นมีความพร้อมในการถ่ายทอดความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับคนรุ่นใหม่ แต่คนรุ่นใหม่ในชุมชนยังไม่มีความพร้อมในการรับการถ่ายทอด ในขณะที่กลุ่มนักท่องเที่ยวมีความเห็นเกี่ยวกับความพร้อมและความสามารถของชุมชนบ้านเหมืองกุงว่า มีในระดับมากทั้งในด้านฝีมือการปั้น ลักษณะการปั้น การออกแบบที่มีเอกลักษณ์เฉพาะของชุมชน และ รูปแบบผลิตภัณฑ์ (2) การมีส่วนร่วมในด้านการพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวพบว่า ประชาชนยอมรับในด้านประโยชน์โดยรวมจากการท่องเที่ยวในระดับมากแต่การให้ความร่วมมือยังอยู่ในระดับปานกลาง เพราะมีความคิดเห็นที่แตกแยกกัน ความคิดด้านการพัฒนาไม่มีความเหลื่อมล้ำระหว่างผู้นำชุมชนกับประชาชน ส่วนผู้บริหาร ผู้นำชุมชนมีความเห็นว่า ควรมีการรณรงค์ให้คนในชุมชนมีความร่วมมือกันและเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนให้มากขึ้น (3) ศักยภาพในด้านสภาพแวดล้อมในการพัฒนาพบว่า มีความเห็นแยกออกเป็น 2 แนวทาง โดยผู้บริหาร ผู้นำชุมชน เห็นว่ามีความเหมาะสมและมีความสะดวกในระดับมาก ในขณะที่นักท่องเที่ยวมีความเห็นแตกต่างโดยเห็นว่ายังต้องพัฒนาในอีกหลายๆ ด้าน (4) ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการพัฒนาชุมชน ด้านผู้บริหาร ผู้นำชุมชนมีความเห็นว่า เนื่องจากความร่วมมือของคนในชุมชนยังมีน้อย ไม่มีการจัดการด้านการท่องเที่ยวอย่างจริงจัง และขาดคนรุ่นใหม่ที่จะมาสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น จึงต้องมีการจัดทำแผนงานที่ชัดเจนโดยให้หน่วยงานที่มีความรู้ทางวิชาการเข้ามาร่วมพัฒนาหรือให้ความรู้ที่ถูกต้องและภาครัฐจัดสรรเงินงบประมาณสนับสนุน ส่วนทางด้านผู้ผลิต ผู้ประกอบการ มีความเห็นว่า มีปัญหาด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ไม่ตรงกับความต้องการ มีปัญหาด้านการผลิตและคุณภาพของวัตถุดิบ รวมทั้งขาดการประชาสัมพันธ์และการจัดกิจกรรม ส่วนในด้านความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเห็นว่าชุมชนบ้าน

เมืองกุงยังต้องมีการพัฒนาในระดับมาก ทั้งในด้านการประชาสัมพันธ์ ทรัพยากรธรรมชาติ กิจกรรม เศรษฐกิจ และ โครงสร้างพื้นฐาน (5) แนวทางการจัดการด้านการท่องเที่ยว ผู้มีส่วนได้เสีย เห็นว่าควรจัดทำแผนงานการท่องเที่ยวที่ ชัดเจน สร้างการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนโดยดึงเยาวชนในชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วม รวมทั้งควรพัฒนาปรับปรุง โครงสร้างพื้นฐาน และ สภาพแวดล้อมด้านทรัพยากรธรรมชาติ

ศัพท์สำคัญ : การพัฒนาศักยภาพชุมชน บ้านเมืองกุง ท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

ABSTRACT

The objectives of this research are to study 1) the potential of Muang Kung community; 2) the participation in developed community into tourist attraction; 3) potential environmental and community development; 4) problems, obstacles and guidelines of community development; and 5) approach to tourism management that aims at Muang Kung community to be artistic cultural tourism of Chiang Mai province.

The method of this research is survey and qualitative research. Using 4 groups of population: 1) executives and community leaders; 2) manufacturer and entrepreneur; 3) tourist; and 4) representative local people in the community. The instruments used to collect data consist of assessment form quality tourism standard of the Tourism Authority of Thailand; interview and questionnaires. The data were analyzed by using standard deviation, mean, percentage and frequency.

The research reveals the following; 1) Potential of Muang Kung community and the opinion of executives and community leaders show that the management tourism and environmental conservation do not do not have high potential. In the opinion of entrepreneur the existing local craftsman are ready to convey the knowledge to the young new generation, but the young people are not ready to receive the knowledge transfer of the pottery craft. While tourists have commented on the availability and capability of Muang Kung community in high level of pottery handcraft; style, design with specific identity of community and product designs. 2) For participation in developed community into tourist attraction, it was found that the public accept the overall benefit of tourism on high scale; however, cooperation is at the medium level because of different opinion. The opinion in development is difference between leaders of the community and public in the community; executives and community leaders agreed that there should be a campaign to people in the community collaboration and participation in community development. 3) For potential environmental and community development, it was found that they are two approaches. Executives and community leaders agreed that there are appropriate and convenient on high scale while tourists have different opinion that it has to be developed in many areas. 4) Problem obstacles, according to the executives and community leaders was due to the insufficient cooperation of the community and no serious management of tourism. Also there is lack of new generation willing to inherit knowledge of the pottery craft. The explicit plan using the organization which has academic knowledge must be implemented. In the opinion of manufacturer and entrepreneur, they claimed that they have the problems of product design, production, quality of raw material, lack of publicity and events. Also, in the opinion of the tourists, they agreed that Muang Kung community has to develop in many areas; public relations, natural resources, activity, economics and infrastructure. 5) The travel plan should be made clear with improved infrastructure, natural environment in the community. Collaboration of people in the community especially young generation to develop the community to be artistic cultural tourism must be encouraged.

Keywords : Potential development of community, Ban Muang Kung, Artistic Cultural Tourism

1. บทนำ

การพัฒนาด้านการท่องเที่ยว เป็นมาตรการหนึ่ง ที่รัฐบาลได้นำมาใช้เพื่อแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจของประเทศ ตั้งแต่ปี 2550 ประเทศไทยได้เกิดภาวะตกต่ำทางเศรษฐกิจขึ้น รัฐบาลจึงจัดให้การท่องเที่ยวเป็นวาระแห่งชาติเพื่อนำมาใช้ในการกระตุ้นให้เกิดการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจ การท่องเที่ยวเป็นฐานเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศ ซึ่งทุกฝ่ายได้ใช้ความพยายามหลายรูปแบบในการกู้วิกฤตเศรษฐกิจของประเทศ ประเทศไทยนับเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวที่สำคัญแห่งหนึ่งของทวีปเอเชีย โดยมีแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นทรัพยากรสำคัญกระจายอยู่ทุกภูมิภาคทั่วประเทศ เช่น เชียงใหม่ อยุธยา สุโขทัย ภูเก็ต อุตรดิตถ์ กรุงเทพมหานคร ฯลฯ โดยในแต่ละจังหวัดมีสถานที่ท่องเที่ยวที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเองแตกต่างกันออกไป ซึ่งเป็นจุดขายและดึงดูดให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศไปเยี่ยมเยือน ส่งผลทำให้เศรษฐกิจในท้องถิ่นแหล่งท่องเที่ยวมีการเจริญเติบโตเพิ่มขึ้น อีกทั้งยังทำให้ประชาชนในท้องถิ่นของแหล่งท่องเที่ยวมีอาชีพ รายได้ และความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น การท่องเที่ยวจึงกลายเป็นที่มาของแหล่งรายได้ที่สำคัญของชุมชนและประเทศ

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมด้านบริการที่ทำรายได้หลักให้แก่ประเทศประมาณร้อยละ 6 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ในปี 2550 ประเทศไทยมีรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติ 547,782 ล้านบาท และจากนักท่องเที่ยวไทย 380,417 ล้านบาท หากรวมรายได้ทั้งหมดของอุตสาหกรรมมีมากถึง 927,782 ล้านบาท (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2550) การหมุนเวียนใช้จ่ายเงินในประเทศเป็นจำนวนมากจากการท่องเที่ยวทำให้รัฐให้ความสนใจในการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยครอบคลุมนักท่องเที่ยวจากทั้งภายในและภายนอกประเทศ หน่วยงานที่รับผิดชอบในเรื่องนี้โดยตรงคือ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์และมาตรการกระตุ้นการท่องเที่ยวปี 2552-2555 และได้กำหนดยุทธศาสตร์และการจัดการในสองด้าน ด้านแรก คือการเพิ่มบทบาทในการบริหารจัดการระดับพื้นที่ขององค์กรท้องถิ่นโดยการปรับบทบาทองค์กรการบริหารจัดการการท่องเที่ยวระดับพื้นที่ กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่มอบอำนาจ สนับสนุนงบประมาณ และ เพิ่มขีด

ความสามารถซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนของท้องถิ่น **ด้านที่สอง** ให้ความสำคัญกับการพัฒนาและฟื้นฟูทรัพยากรหลัก จากแผนยุทธศาสตร์และมาตรการกระตุ้นการท่องเที่ยวดังกล่าวนำไปสู่การปรับตัวขององค์การบริหารส่วนจังหวัดและท้องถิ่น ในการร่วมมือพัฒนาและฟื้นฟูทรัพยากรท่องเที่ยวให้มีคุณภาพ และดึงดูดนักท่องเที่ยวในแต่ละจังหวัดให้เพิ่มขึ้น

จังหวัดเชียงใหม่เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีชื่อเสียงในด้านแหล่งท่องเที่ยวและเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ เพราะมีสถานที่ท่องเที่ยวจำนวนมาก ทั้งสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติและ สถานที่ท่องเที่ยวที่เกิดจากการพัฒนาขึ้นมาใหม่ ทำให้นักท่องเที่ยวเข้าไปท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก โดยจำนวนเวลาวันในการท่องเที่ยวจะยาวนานขึ้นเป็นผลให้จังหวัดเชียงใหม่มีรายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นและจัดเป็นจังหวัดที่มีรายได้จากการท่องเที่ยวในระดับแนวหน้าของประเทศ เนื่องจากจังหวัดเชียงใหม่มีวัฒนธรรมพื้นบ้านที่หลากหลายโดยเฉพาะวัฒนธรรมของชุมชนต่างๆที่เป็นชุมชนกลุ่มเล็กซึ่งมีการผลิตและการประดิษฐ์หัตถกรรมต่างๆมากมายหลากหลายชนิด แต่เนื่องจากวัฒนธรรมของชุมชนหลายแห่งยังไม่ได้มีการเผยแพร่ให้บุคคลภายนอกได้รู้จักอย่างจริงจัง จึงทำให้ยังไม่เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวยังไม่ได้เดินทางไปเยี่ยมเยือน ดังเช่นสถานที่ท่องเที่ยวหลายแห่งที่ได้เผยแพร่และเปิดตัวต่อสาธารณชนจนเป็นที่รู้จักแล้ว เช่น บ้านบ่อสร้าง : แหล่งทำร่ม หมู่บ้านถวาย : แหล่งแกะสลักไม้ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีชุมชนอื่นๆอีกหลายแห่งที่มีหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีฝีมือ ซึ่งควรได้รับการส่งเสริมและพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่

หัตถกรรมพื้นบ้านของชุมชนบ้านเหมืองกุง ซึ่งเป็นหมู่บ้านตั้งอยู่บนถนนสายเชียงใหม่-หางดง มีระยะทางห่างจากตัวจังหวัด 6 กิโลเมตร โดยตั้งอยู่ที่ตำบลหนองควาย อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นชุมชนทำเครื่องปั้นดินเผาพื้นบ้านที่มีฝีมือดี บรรพบุรุษชุมชนบ้านเหมืองกุงมาจากเมืองปู้ เมืองสาด รัฐเชียงตุง ซึ่งปัจจุบันอยู่ในเขตรัฐฉานของประเทศพม่า คราวเรือนส่วนใหญ่ของชุมชนบ้านเหมืองกุงในปัจจุบัน ประกอบอาชีพเครื่องปั้นดินเผา ในอดีตเกือบทุกครัวเรือนประกอบอาชีพเครื่องปั้นดินเผาเป็นอาชีพหลัก การประกอบอาชีพจะอยู่

ในลักษณะต่างคนต่างทำแล้วส่งขายให้กับพ่อค้าคนกลาง ทำให้รายได้ที่ได้รับไม่เพียงพอที่จะเลี้ยงครอบครัว ในระยะหลายปีที่ผ่านมาชาวบ้านเมืองทุ่งส่วนหนึ่งจึงได้เปลี่ยนไปประกอบอาชีพรับจ้างในตัวเมือง จนกระทั่งได้มีการจัดตั้งกลุ่มหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาขึ้นในชุมชน ทำให้ชาวบ้านเมืองทุ่งมีการรวมตัวกันเป็นสมาชิกกลุ่มหัตถกรรมและยึดอาชีพเครื่องปั้นดินเผา ทำให้รายได้หลักประมาณร้อยละ 70 ของชุมชนบ้านเมืองทุ่ง มาจากงานเครื่องปั้นดินเผา การปั้นเครื่องปั้นดินเผาแบบดั้งเดิมของชุมชนบ้านเมืองทุ่ง ได้รับการพัฒนาด้านการออกแบบให้ทันสมัย และเริ่มมีการส่งไปจำหน่ายในแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ในบางครั้งทำการผลิตตามคำสั่งซื้อของผู้นำไปจำหน่ายยังแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ทำให้ผลิตภัณฑ์ของชุมชนขาดลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเองซึ่งควรค่าแก่การรักษาวัฒนธรรมพื้นบ้านไว้สืบไป จากประวัติของชุมชนบ้านเมืองทุ่งที่มีประวัติศาสตร์ความเป็นมาอันยาวนานประกอบกับสินค้าของชุมชนมีลักษณะความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่แปลกไม่เหมือนใคร เป็นผลิตภัณฑ์ที่เป็นแฮนด์เมด (hand made) ที่ทำด้วยมือ จากภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สั่งสมมาตั้งแต่ในอดีต ประกอบกับสินค้าที่ผลิตได้มีคุณภาพและราคาไม่แพง ทำให้บ้านเมืองทุ่งเหมาะที่จะเป็นแหล่งท่องเที่ยวอีกแห่งหนึ่งเช่นเดียวกับบ้านบ่อสร้าง หรือ หมู่บ้านถวายเป็นของจังหวัดเชียงใหม่ แต่กลับปรากฏว่าชุมชนบ้านเมืองทุ่งยังไม่ได้รับความสนใจเท่าที่ควร และไม่เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวจากแหล่งต่างๆ

ประเด็นที่น่าสนใจ คือ จะพัฒนาศักยภาพของชุมชนบ้านเมืองทุ่งที่มีอยู่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ของจังหวัดเชียงใหม่ได้อย่างไร ศักยภาพที่มีอยู่ในปัจจุบันเพียงพอหรือไม่ที่จะทำให้หมู่บ้านเมืองทุ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ คณะผู้วิจัยได้สนใจในประเด็นดังกล่าวและต้องการที่จะศึกษาถึงศักยภาพของชุมชนบ้านเมืองทุ่ง และการที่จะพัฒนาให้บ้านเมืองทุ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ของจังหวัดเชียงใหม่

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยการพัฒนาศักยภาพชุมชนบ้านเมืองทุ่งให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นของอำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาศักยภาพชุมชนบ้านเมืองทุ่งเพื่อพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาของท้องถิ่น
2. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในด้านการพัฒนาชุมชนบ้านเมืองทุ่ง เพื่อพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของท้องถิ่น
3. เพื่อศึกษาศักยภาพด้านสภาพแวดล้อมในการพัฒนาชุมชนบ้านเมืองทุ่ง เพื่อพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น
4. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรค และแนวทางการพัฒนาชุมชนบ้านเมืองทุ่ง เพื่อพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของท้องถิ่นตามแนวคิดของผู้มีส่วนได้เสียศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของท้องถิ่นตามแนวคิดของผู้มีส่วนได้เสีย

3. ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านพื้นที่ ทำการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับชุมชนบ้านเมืองทุ่ง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ รวมทั้งนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยวที่ชุมชนบ้านเมืองทุ่ง

ขอบเขตด้านประชากร ทำการศึกษาเฉพาะผู้บริหาร เจ้าหน้าที่หน่วยงานของภาครัฐ ผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ผู้ประกอบการในชุมชน คริวเรือนในชุมชนบ้านเมืองทุ่ง รวมทั้งกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยวในชุมชนบ้านเมืองทุ่ง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่

ขอบเขตด้านกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าประกอบด้วย ผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐ ผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการคริวเรือนในชุมชนบ้านเมืองทุ่ง รวมทั้งนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยวที่ชุมชนบ้านเมืองทุ่ง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ในช่วงที่ทำการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา เนื้อหาที่กล่าวถึงในผลการศึกษา ประกอบด้วยเนื้อหาด้านศักยภาพของชุมชนและศักยภาพด้านสภาพแวดล้อมในการพัฒนา การมีส่วนร่วมในการพัฒนาของชุมชน รวมถึงปัญหาและอุปสรรค ตลอดจนแนวทางการพัฒนาชุมชนบ้านเมืองทุ่ง ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

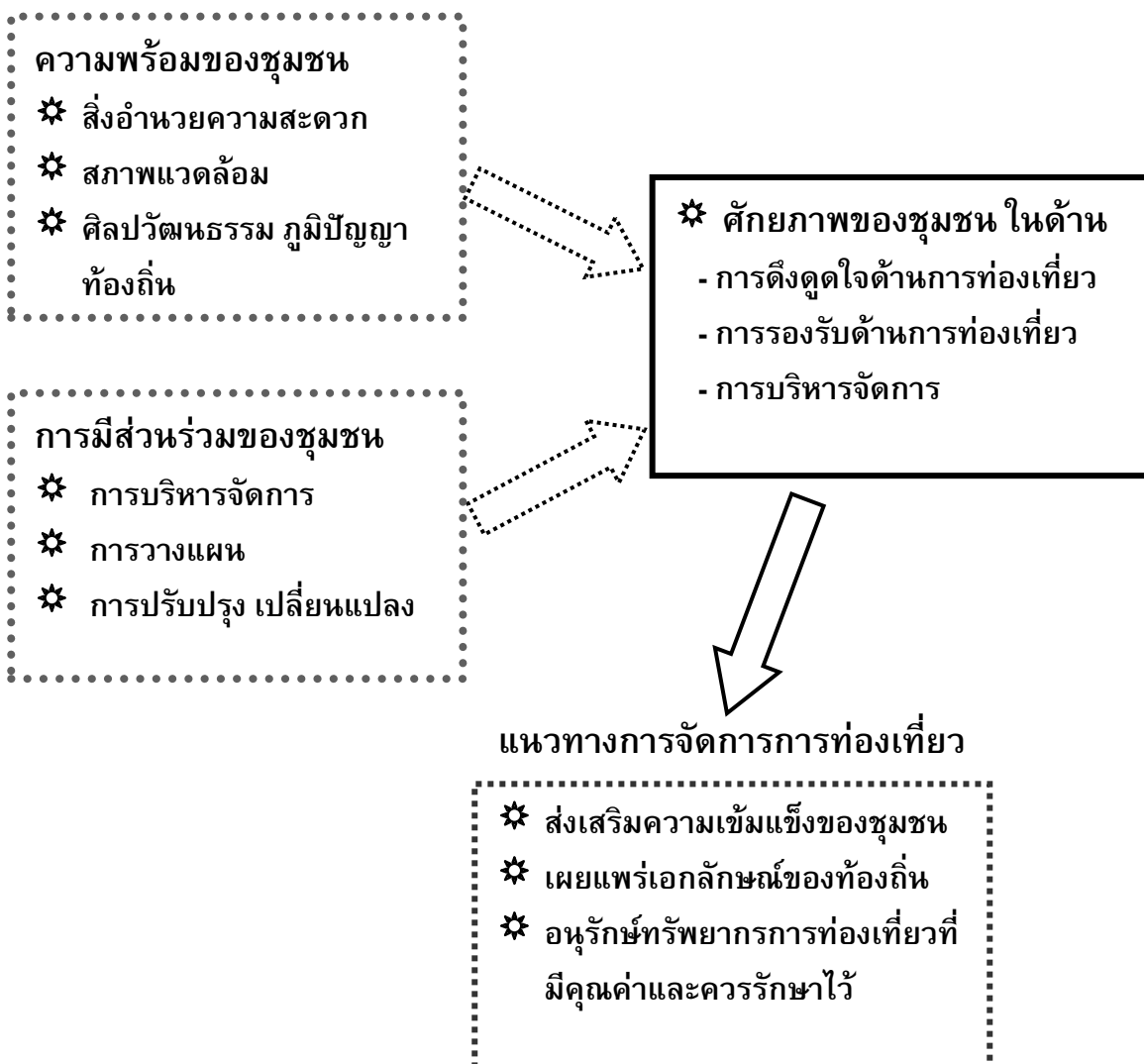
4. กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิด การศึกษามาจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง โดย นำเอาปัจจัยด้านความพร้อมของชุมชน และการมีส่วนร่วม ของชุมชน เข้ามาเป็นตัวแปรที่กำหนดศักยภาพชุมชนใน การที่จะพัฒนาให้พื้นที่ที่ทำการศึกษาคือชุมชนบ้านเหมือง กุ้ง อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิง ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของท้องถิ่น

ในการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ มีกรอบแนวคิดดังแสดง ในภาพที่ 1

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ชุมชนบ้านเหมืองกุ้งมีแนวทางในการพัฒนา ศักยภาพ เพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นของจังหวัด
2. จังหวัดเชียงใหม่สามารถนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษา ในครั้งนี้ ไปใช้ในการวางแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของ จังหวัด โดยนำเสนอต่อกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เพื่อขอรับเงินงบประมาณสนับสนุนในการดำเนินการ
3. ประชาชนและผู้ประกอบธุรกิจในชุมชนบ้านเหมืองกุ้ง ได้รับประโยชน์ด้านเศรษฐกิจ ในรูปเงินรายได้ที่เพิ่มขึ้น จากการที่นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในชุมชน

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการศึกษา ที่ได้จากการวิจัย ไปใช้เป็นตัวอย่างในการพัฒนาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวแหล่งอื่นๆ ที่มีโอกาสในการพัฒนาได้ต่อไป

5. เพื่อเสนอแนะแนวทางการจัดการท่องเที่ยว เพื่อให้บ้านเหมืองกุงเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

6. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ผู้ศึกษาได้ทำการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ โดยได้ทำการทบทวนแนวคิดเกี่ยวกับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว บริบทเกี่ยวกับการท่องเที่ยวและการพัฒนาการท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมและสภาพแวดล้อมบริบทของบ้านเหมืองกุงซึ่งเป็นพื้นที่ที่ทำการศึกษารวมทั้งทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ทำให้กรอบแนวคิดการวิจัยในครั้งนี้มุ่งไปที่ความพร้อมของชุมชนในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐาน (Infrastructure) ด้านสาธารณูปโภค สาธารณูปการ การขนส่ง และการสื่อสาร เพราะแสดงถึงศักยภาพของชุมชนตามที่ Morrison and Mill, McIntosh and Goeldner, บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา และมนัส สุวรรณ ได้กล่าวไว้เนื่องจากปัจจัยดังกล่าวมีความสำคัญที่จะดึงดูดใจของนักท่องเที่ยว และรองรับการเข้ามาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว การที่ปัจจัยเหล่านี้ยังไม่มีความพร้อมแสดงว่ายังขาดศักยภาพ จำเป็นที่จะต้องดำเนินการแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ เนื่องจากศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีคุณค่าของชุมชน อีกทั้งสภาพแวดล้อมของชุมชนก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่แสดงความพร้อมของชุมชน โดยคนท้องถิ่นในชุมชนต้องตระหนักถึงคุณค่าและดำรงรักษาไว้ สืบไป ในการดำเนินการเพื่อให้ชุมชนมีศักยภาพจำเป็นที่จะต้องให้ผู้ที่อยู่ในชุมชนรวมทั้งองค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมการดำเนินการในด้านต่างๆ ทั้งด้านการบริหารจัดการ การวางแผน การปรับปรุง เปลี่ยนแปลง และพัฒนา ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ชยาภรณ์ ช่อรุ่งโรจน์, นรินทร์ แก้วมีศรี, ธวัช ศิริมาลา, ราไพพรรณ แก้วสุริยะ และ อาภาพันธ์ จันทรสว่าง โดยได้ผลการศึกษาว่าการพัฒนาชุมชนมีความจำเป็นที่จะต้องให้คนในท้องถิ่นเข้าใจ

กระบวนการของกิจกรรมและยอมรับ รวมทั้งเป็นความต้องการของคนส่วนใหญ่ในท้องถิ่น โดยมองว่าเป็นประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นต่อตนเอง ครอบครัว และชุมชน ซึ่งต้องให้ข้อมูลข่าวสารที่ได้อย่างเพียงพอเพื่อให้คนในท้องถิ่นเห็นและตระหนักถึงปัญหาที่จะเกิดขึ้น แล้วทำให้เกิดการชวนหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา และทำการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสิ่งที่เป็นอุปสรรคขัดขวางร่วมกัน อันจะนำไปสู่การป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาความขัดแย้งตามมาในภายหลัง หลังจากที่ได้มีการดำเนินการพัฒนาตามแผนงานโครงการต่างๆ

7. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม และการประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยได้กำหนดกรอบมาจากวัตถุประสงค์ในการวิจัยซึ่งได้มาจากการทบทวน แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีทั้งหมด 4 ชุด โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 4 กลุ่ม

ประชากร (Population) ที่ใช้ในการศึกษาคือ ผู้ที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาศักยภาพของชุมชนบ้านเหมืองกุงโดยได้แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม คือ *กลุ่มแรก* เป็นกลุ่มผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐรวมทั้งภาคเอกชน ประกอบด้วยหลายส่วน เช่น กำนันผู้ใหญ่บ้าน ผู้รับผิดชอบงานด้านศิลปวัฒนธรรมของจังหวัด นายอำเภอ ปลัดอำเภอ อบต.ของชุมชน ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว ฯลฯ *กลุ่มที่สอง* กลุ่มผู้ผลิตหรือผู้ประกอบการในชุมชน ซึ่งผลิตหรือจำหน่ายสินค้าหัตถกรรม *กลุ่มที่สาม* นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวชุมชนบ้านเหมืองกุง จังหวัดเชียงใหม่ *กลุ่มที่สี่* ประชาชนที่อาศัยในชุมชนบ้านเหมืองกุง

กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย 4 กลุ่ม *กลุ่มแรก* กลุ่มผู้บริหารและผู้นำชุมชนในท้องถิ่น ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิในท้องถิ่นเช่นครู อาจารย์ ผู้แก่ผู้เฒ่า รวมถึงผู้รู้วัฒนธรรมชุมชน ทำการสัมภาษณ์ตัวแทนกลุ่มแบบเชิงลึกรวมทั้งร่วมประชุมโดยการนัดหมาย เพื่อร่วมทำแบบ

ประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม **กลุ่มที่สอง** กลุ่มผู้ผลิตสินค้าหัตถกรรมในชุมชนบ้านเหมืองกุงโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ **กลุ่มที่สาม** กลุ่มนักท่องเที่ยวสุ่มตัวอย่างจากนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวชุมชนบ้านเหมืองกุงทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศด้วยวิธีการสุ่มตามสะดวก (Convenience Sampling) **กลุ่มที่สี่** กลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านเหมืองกุง ทำการสุ่มตัวอย่างจากสมาชิกของครัวเรือนที่อยู่ในชุมชนบ้านเหมืองกุงครัวเรือนละ 1 ราย โดยใช้วิธีตามสะดวกจากจำนวนครัวเรือนทั้งหมด โดยกลุ่มตัวอย่างที่สองถึงกลุ่มที่สี่ใช้แบบสอบถามในการสัมภาษณ์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การวิจัยครั้งนี้ได้สร้างแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม ตามวัตถุประสงค์และขอบเขตที่ต้องการศึกษาโดยนำแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม ไปปรึกษากับผู้เชี่ยวชาญ ต่อจากนั้นได้ทำการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะแล้วทำการตรวจสอบเพื่อความเที่ยงตรงตามเนื้อหาที่ต้องการ จากนั้นนำแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบไปทำการทดสอบกับกลุ่มที่มีความคล้ายคลึงกับกลุ่มที่ต้องการศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 90 ราย แล้วเสร็จแล้วนำมาวัดเพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) แล้วทำการปรับปรุงแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามเพื่อนำไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย

ชุดที่ 1 แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เพื่อให้ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นแบบไม่มีโครงสร้าง

- **แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐ** ในแบบสัมภาษณ์นี้ประกอบด้วยสถานการณ์ด้านการท่องเที่ยวของชุมชน รวมทั้งแนวโน้มของสถานการณ์การท่องเที่ยว การวางแผนด้านการท่องเที่ยว การจัดสรรเงินงบประมาณ หรือการจัดกิจกรรมในระยะที่ผ่านมา เพื่อพัฒนาฟื้นฟูชุมชนบ้านเหมืองกุง ปัญหา/อุปสรรคที่ประสบอยู่ การสนับสนุนของหน่วยงานภาครัฐหรือการช่วยพัฒนากลุ่มช่างฝีมือที่ประกอบอาชีพหัตถกรรมในชุมชนทั้งทางด้านการตลาด การออกแบบการผลิต การจัดการ และด้านอื่นๆ แนวทางการพัฒนา/

ฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม รวมทั้งแนวทางการพัฒนาชุมชน สิ่งที่ต้องการเร่งด่วนในการพัฒนาชุมชนจากองค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งจากทางภาครัฐ จังหวัด ท้องถิ่น รวมถึงองค์กรภายในของชุมชนเพื่อให้ชุมชนบ้านเหมืองกุงเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของท้องถิ่น

- **แบบประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม** ประกอบด้วย 3 ส่วน **ส่วนแรก** คือ ศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว ในส่วนนี้มีสององค์ประกอบคือคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม/ศักยภาพทางกายภาพ และการจัดกิจกรรม **ส่วนที่สอง** คือ ศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว มีสององค์ประกอบ คือ ศักยภาพในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน และศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวจากปัจจัยภายนอก **ส่วนที่สาม** คือ การบริหารจัดการ มีสององค์ประกอบ คือ การจัดการด้านการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว และการจัดการด้านการท่องเที่ยว

ชุดที่ 2 แบบสัมภาษณ์กลุ่มผู้ผลิต และผู้ประกอบการสินค้าหัตถกรรม แบบสัมภาษณ์นี้เป็นแบบมีโครงสร้างประกอบด้วย 1) ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของกลุ่มผู้ผลิต/จำหน่าย 2) ความพร้อมด้านศิลปหัตถกรรม ในด้านฝีมือการผลิต วัตถุดิบ การผลิต การรักษาเอกลักษณ์ การรับและการถ่ายทอดของช่างฝีมือศิลปหัตถกรรม 3) ความสามารถของช่างหัตถกรรม/ผู้ประกอบการในการออกแบบการผลิต และการเพิ่มกำลังการผลิต 4) ปัญหาของผู้ประกอบการในด้านการออกแบบ การตลาด การผลิต การจัดการ และด้านการเงิน 5) ความต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐหรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในด้านต่างๆ ที่ต้องการ 6) ข้อเสนอแนะของผู้ประกอบการเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาชุมชนบ้านเหมืองกุง

ชุดที่ 3 แบบสอบถามนักท่องเที่ยว ที่เดินทางมาท่องเที่ยวในชุมชนบ้านเหมืองกุง จังหวัดเชียงใหม่ ประกอบด้วย 1) ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม 2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนบ้านเหมืองกุง 3) แหล่งการรับรู้ข้อมูลการท่องเที่ยว 4) ความสนใจในกิจกรรมการท่องเที่ยว 5) ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมความสามารถของชุมชนบ้านเหมืองกุงในด้านต่างๆ 6) การประเมินความพร้อมจากความต้องการของ

นักท่องเที่ยวในด้านโครงสร้างพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวก ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งความพร้อมทางด้านเศรษฐกิจและด้านกิจกรรม 7) ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาชุมชนบ้านเหมืองกุง รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคหรือสิ่งที่ต้องปรับปรุงในด้านท่องเที่ยว 8) ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาสินค้าหัตถกรรมให้เป็นสิ่งที่สามารถดึงดูดใจของนักท่องเที่ยวในประเด็นด้านต่างๆ

ชุดที่ 4 แบบสอบถามกลุ่มครัวเรือน ที่ได้อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านเหมืองกุง ประกอบด้วย 1) ข้อมูลส่วนตัวผู้ตอบแบบสอบถาม 2) ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม/ภูมิปัญญาของท้องถิ่นที่เป็นจุดเด่น/จุดขาย 3) ประโยชน์จากการท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชนบ้านเหมืองกุงโดยรวม 4) สิ่งที่ควรได้รับการพัฒนาในด้านต่างๆ 5) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาศักยภาพชุมชน 6) ระดับความต้องการมากหรือน้อยเพียงใด ในการยินดีให้ความร่วมมือในการพัฒนา 7) ระดับการการชักชวน หรือการขอความร่วมมือจากบุคคล หน่วยงาน องค์กร หรือผู้นำในชุมชนในการพัฒนาชุมชน

การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยในครั้งนี้ทำเก็บรวบรวมข้อมูลมาจาก 2 แหล่ง คือ

1. แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ เก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาบทความทางวิชาการ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ แหล่งท่องเที่ยวศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น เอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งบททบทวนบทความงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

2. แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ เก็บรวบรวมมาจากการสัมภาษณ์ การประเมิน และแบบสอบถาม กรณีที่เป็นชาวต่างชาติใช้วิธีการสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อมูลตรงตามความต้องการ สำหรับแบบประเมินคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว ทำการประเมินเฉพาะกลุ่มผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานราชการขององค์กรท้องถิ่น ผู้รู้ และเชี่ยวชาญวัฒนธรรมท้องถิ่น ภาคเอกชน รวมทั้งผู้ที่มีส่วนได้เสียในชุมชน เครื่องมือเก็บข้อมูลมี 2 แบบ คือ 1) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (Depth Interviews) และแบบประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว 2) แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม (Interviews and

Questionnaires) ใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 3 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้ประกอบการหัตถกรรมในชุมชน กลุ่มตัวแทนนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยว และกลุ่มตัวแทนครัวเรือนในชุมชนบ้านเหมืองกุง

8. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินคุณภาพมาตรฐาน การสัมภาษณ์เจาะลึก แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามได้ทำการวิเคราะห์แตกต่างกันโดยข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินคุณภาพมาตรฐานทำการวิเคราะห์ตามหลักวิธีการประเมินคุณภาพมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม ในส่วนของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เจาะลึก วิเคราะห์โดยใช้วิธีพรรณนา สำหรับข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยใช้การโปรแกรมสำเร็จรูปโดยหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อสรุปผลข้อมูลทางสถิติ โดยแยกผลการวิเคราะห์ออกตามกลุ่มเพื่อทำการเปรียบเทียบและวิเคราะห์หาข้อสรุป

การประเมินผลค่าตัวเลขทางสถิติที่ได้จากการประมวลผล นำมาประมวลเพื่อประเมินผลหาค่า แล้วนำไปทำการประเมินค่าระดับความเห็นเฉลี่ยเป็นช่วงๆ โดยแบ่งช่วงระดับความเห็นจากค่าต่ำสุดไปยังสูงสุด คือจากค่าต่ำสุดที่ระดับ 1 ไปหาค่าสูงสุดที่ระดับ 5 ซึ่งมีช่วงความแตกต่างกันอยู่ระหว่าง 5 ถึง 1 เท่ากับ 4 และมีช่วงระดับความเห็น 5 ระดับ โดยใช้วิธีเฉลี่ยค่าความเห็นเฉลี่ยเป็นช่วงๆไว้ 5 ช่วง ซึ่งมีความห่างของแต่ละช่วงเท่ากับ $\frac{4}{5} = 0.8$ ขึ้น โดยได้กำหนดค่าเรียงลำดับจากต่ำสุดไปถึงสูงสุดไว้ตามเกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ย

เกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.80 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด
1.81 – 2.60 หมายถึง เห็นด้วยน้อย
2.61 – 3.40 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง
3.41 – 4.20 หมายถึง เห็นด้วยมาก
4.21 – 5.00 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

ผลการวิเคราะห์

ข้อมูลทั่วไปของผู้ประกอบการ พบว่าผู้ประกอบการเป็นหญิงมากกว่าชาย โดยเป็นหญิง ร้อยละ 56.0 และชาย ร้อยละ 44.0 มีอายุอยู่ในช่วงระหว่าง 51-60 ปี ร้อยละ 40.0 รองลงมาเป็น ช่วงอายุ 41-50 ปี และช่วงอายุมากกว่า 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 24.0 และร้อยละ 20.0 ตามลำดับ ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ร้อยละ 72.0 จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา รองลงมาเป็นผู้ที่จบการศึกษาในระดับอาชีวศึกษา/อนุปริญญา และไม่ได้รับการศึกษา มีจำนวนเท่ากันคือร้อยละ 8.0 ในส่วนของรายได้ต่อเดือนของผู้ประกอบการพบว่า ส่วนใหญ่มีรายได้ไม่เกิน 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 48.0 รองลงมาเป็นผู้ประกอบการที่มีรายได้ 5,001-10,000 บาท และ 10,001-15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 24.0 และร้อยละ 16.0 ตามลำดับ

ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยวพบว่าเป็นเพศหญิงมากกว่าชาย โดยเป็นเพศหญิงร้อยละ 59.8 และเพศชายร้อยละ 40.3 มีอายุอยู่ในช่วงระหว่าง 31-40 ปี ร้อยละ 33.5 รองลงมาเป็นช่วงอายุ 41-50 ปี และช่วงอายุ 21-30 คิดเป็นร้อยละ 28.3 และ 21.0 ตามลำดับ ส่วนใหญ่ครอบครัวมีสถานภาพสมรสคิดเป็นร้อยละ 59.0 โสดร้อยละ 36.3 และหย่า/หม้ายร้อยละ 4.8 นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัวและอาชีพอิสระ ร้อยละ 26.8 รองลงมา ได้แก่ข้าราชการ/พนักงานของรัฐ ร้อยละ 19.8 พนักงาน/ลูกจ้างบริษัท ร้อยละ 14.8 นักเรียน/นักศึกษา ร้อยละ 15.3 และ รับจ้างทั่วไป ร้อยละ 12.0 ตามลำดับ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรีคิดเป็นร้อยละ 43.8 รองลงมา จบการศึกษาในระดับอาชีวศึกษาหรืออนุปริญญา และมัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 20.5 และ 19.8 ตามลำดับ ภูมิลำเนาของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในภาคเหนือคิดเป็นร้อยละ 45.5 รองลงมา อยู่ในภาคกลาง และกรุงเทพมหานคร คิดเป็นร้อยละ 18.5 และ 13.8 ตามลำดับ รายได้ต่อเดือนของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีรายได้ไม่เกิน 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 34.2 รองลงมาเป็นนักท่องเที่ยวที่มีรายได้ต่อเดือน 10,001-20,000 บาท และ 20,001-30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 30.9 และ 20.4 ตามลำดับ

ข้อมูลทั่วไปของตัวแทนครัวเรือน พบว่าเป็นหญิงมากกว่าชาย โดยเป็นหญิง ร้อยละ 63.5 และชาย ร้อยละ 36.5 มีอายุอยู่ในช่วงระหว่าง 41-50 ปี ร้อยละ 35.7 รองลงมาเป็นช่วงอายุ 51-60 ปี ร้อยละ 25.2 และช่วงอายุมากกว่า 60 ปี ร้อยละ 19.1 ตามลำดับ โดยครอบครัวส่วนใหญ่ มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 79.1 ส่วนผู้ที่มีสถานภาพโสดและหย่า/หม้าย มีจำนวนร้อยละเท่ากัน คือ ร้อยละ 10.4 ตัวแทนครัวเรือนมีการประกอบอาชีพหัตถกรรม ร้อยละ 38.3 รองลงมา ร้อยละ 32.2 ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป ที่เหลือร้อยละ 18.3 ประกอบอาชีพค้าขาย ตัวแทนครัวเรือนส่วนใหญ่ร้อยละ 67.8 จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา รองลงมาจบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา และ ระดับอาชีวศึกษา/อนุปริญญา คิดเป็นร้อยละ 17.4 และ 5.2 ตามลำดับ สำหรับรายได้ต่อเดือนของตัวแทนครัวเรือนที่มีรายได้ไม่เกิน 10,000 บาท มีสัดส่วนที่สูงถึงร้อยละ 86.1 รองลงมาเป็นตัวแทนที่มีรายได้ 10,001-20,000 บาท และมากกว่า 30,000 บาท คิดเป็น ร้อยละ 7.8 และ 3.5 ตามลำดับ

การวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ได้นำข้อมูลที่ได้จาก แบบประเมินมาตรฐานคุณภาพ ซึ่งใช้ในการประเมินความเห็นของผู้บริหารจังหวัด ผู้บริหารท้องถิ่น องค์การท้องถิ่น เจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้บริหารชุมชน ผู้นำชุมชน ครู พระภิกษุ ผู้รู้ และผู้แก่(ผู้เฒ่า) รวมทั้งนำข้อมูลที่ได้จาก แบบสัมภาษณ์เจาะลึก ที่ใช้ในการสอบถามกลุ่มผู้บริหารของจังหวัด ท้องถิ่น ชุมชน เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐและเอกชน ผู้นำชุมชน ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้รู้ ในชุมชนบ้านเหมืองกุง และแบบสอบถาม กลุ่มผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยว และครัวเรือน มาทำการวิเคราะห์ในรูปตารางและเชิงพรรณนา โดยใช้ผลที่ได้จากค่าสถิติ ในรูปของ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน มาทำการวิเคราะห์โดยผู้วิจัยได้แยกผลการวิเคราะห์เพื่อหาข้อสรุปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย มีรายละเอียดดังนี้

1. ศักยภาพของชุมชนบ้านเหมืองกุง ในการพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของท้องถิ่น

ในการวิเคราะห์ศักยภาพของชุมชนบ้านเหมืองกุงได้วิเคราะห์จาก แบบประเมินมาตรฐานคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ในแง่ศักยภาพของการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวและศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว โดยประเมินจากผู้บริหารส่วนราชการเจ้าหน้าที่ หน่วยงานภาครัฐเอกชนตัวแทนผู้ประกอบการ ท้องเที่ยวจังหวัด ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แก่(ผู้เฒ่า) และครูอาจารย์ในชุมชนบ้านเหมืองกุงในส่วน แบบสัมภาษณ์ ได้นำข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทางกายภาพ ความเหมาะสมในการคมนาคมขนส่งของพื้นที่ชุมชนบ้านเหมืองกุง และการวางแผนการท่องเที่ยวมาพิจารณา สำหรับข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งประกอบด้วย 3 กลุ่มคือ กลุ่มผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยว และครัวเรือน โดยนำข้อมูลมาใช้วิเคราะห์ในด้านความพร้อมของผู้ประกอบการ ความสามารถของช่างหัตถกรรม และความพร้อมรวมทั้งความสามารถของชุมชนในด้านหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผามีรายละเอียด ดังนี้

1.1 ผลการประเมินมาตรฐานคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมชุมชนบ้านเหมืองกุง โดยใช้แบบประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

ผลการให้คะแนนตามแบบประเมินมาตรฐานการท่องเที่ยวของผู้บริหารและผู้นำชุมชนในส่วน องค์ประกอบ 2 ด้านคือ ศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว และศักยภาพในการรองรับด้านท่องเที่ยว ได้คะแนนรวม 51 คะแนน จากคะแนนเต็ม 60 คะแนน โดยคะแนนในแต่ละด้านขององค์ประกอบมีดังนี้ ศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว คะแนนเต็ม 50 ผลการให้คะแนนได้ 41 ส่วนของศักยภาพในการรองรับด้านท่องเที่ยวคะแนนเต็ม 10 ผลการให้คะแนนได้ 10 สำหรับคะแนนที่เหลืออีกร้อยละ 40 ตามแบบประเมินมาตรฐานการท่องเที่ยวเป็นส่วนของการบริหารจัดการ ในส่วนนี้จะกล่าวไว้ในแนวทางการจัดการการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ข้อที่ 5 ของการวิจัยในครั้งนี้

1.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ของผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐ เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ

องค์กรท้องถิ่น ผู้บริหารชุมชน ผู้นำชุมชน เอกชน ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้รู้ ผู้แก่(ผู้เฒ่า) และครู อาจารย์ ในชุมชนบ้านเหมืองกุง ในด้านความเหมาะสมของสภาพแวดล้อม ลักษณะทางกายภาพ และความสะดวกด้านการคมนาคมขนส่งของพื้นที่ชุมชนบ้านเหมืองกุง ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เห็นว่ามีเหมาะสมและมีความสะดวกมาก โดยได้ให้การคมนาคมขนส่งเป็นลำดับแรก ลักษณะทางกายภาพของพื้นที่เป็นลำดับรองลงมา และสภาพแวดล้อมเป็นลำดับสุดท้าย ส่วนในด้านการวางแผนกิจกรรมต่างๆ มีความเห็นว่าการวางแผนกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวในท้องถิ่นมีความเหมาะสมมากที่สุดรองลงมาคือความเหมาะสมในการวางแผน การพัฒนาโครงการสร้างพื้นฐาน และการวางแผนการให้ความรู้และการสร้างจิตสำนึกให้คนในท้องถิ่น ตามลำดับ

ทางด้านการสนับสนุนของรัฐบาล ในส่วนของงบประมาณและการจัดกิจกรรมการพัฒนาหรือฟื้นฟูชุมชนบ้านเหมืองกุงให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น รัฐได้จัดงบประมาณพัฒนาในการสร้างศูนย์การท่องเที่ยว ในหมู่บ้าน งบประมาณหมู่บ้านโอท็อป งบกิจกรรมหมู่บ้านโอท็อปต้นแบบ รวมทั้งงบประมาณฟื้นฟูชุมชนเพื่อฟื้นฟูภูมิปัญญาท้องถิ่น การแปรรูปผลิตภัณฑ์หัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผา งบประมาณโครงสร้างพื้นฐานด้านถนนและการระบายน้ำ

1.3 การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วน of แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม ประกอบด้วย กลุ่มผู้ประกอบการ และนักท่องเที่ยว มีรายละเอียด ดังนี้

1.3.1 ความคิดเห็นของผู้ประกอบการ

ก. ด้านความพร้อมของผู้ประกอบการในด้านศิลปหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผา

ความคิดเห็นในด้านความพร้อมของผู้ประกอบการด้านศิลปหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12 โดยความคิดเห็นที่เห็นด้วยมากที่สุด ได้แก่ ช่างฝีมือที่มีอยู่ในปัจจุบันยังเป็นคนในท้องถิ่นและมีความผูกพันกับท้องถิ่น ช่างฝีมือในปัจจุบันมีความพร้อมในการถ่ายทอดความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับชนรุ่นใหม่ การรักษาเอกลักษณ์เครื่องปั้นดินเผาแบบดั้งเดิมและจะยังสืบทอดต่อไป และงานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาเป็นภูมิปัญญาดั้งเดิมของท้องถิ่น ผู้ประกอบการมีความพร้อมในการผลิตและพร้อมเปิดให้

นักท่องเที่ยวเข้าชมงานด้านหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาที่ทำอยู่ซึ่งเป็นฝีมือที่ตกทอดมาจากบรรพบุรุษ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.92, 4.52, 4.50 และ 4.48 ตามลำดับ

ความคิดเห็นด้านความพร้อมของผู้ประกอบการด้านศิลปหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาที่เห็นด้วยมากได้แก่การประกอบอาชีพหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาสามารถยึดเป็นอาชีพที่ยั่งยืนได้ และมีแหล่งวัตถุดิบที่ใช้สำหรับการผลิตเครื่องปั้นดินเผาที่พร้อมใช้งานทั้งคุณภาพและปริมาณ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 และ 4.00 ตามลำดับ ส่วนความคิดเห็นด้านความพร้อมของผู้ประกอบการด้านศิลปหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผา ที่เห็นด้วยปานกลาง คือรายได้จากการประกอบการในปัจจุบันเพียงพอต่อการเลี้ยงชีพ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.28 สำหรับความคิดเห็นด้านความพร้อมของผู้ประกอบการด้านศิลปหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาที่เห็นด้วยน้อย คือคนรุ่นใหม่ในชุมชนมีความพร้อมในการรับการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาเพื่อรักษาเอกลักษณ์ให้ยั่งยืน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.28

ข. ด้านความสามารถของช่างหัตถกรรม และผู้ประกอบการในด้านศิลปหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผา

ความคิดเห็นด้านความสามารถของช่างหัตถกรรม/ผู้ประกอบการในชุมชนบ้านเหมืองกุงในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 โดยความคิดเห็นที่เห็นด้วยมากที่สุด คือ ช่างฝีมือในชุมชนบ้านเหมืองกุงมีความสามารถในการผลิตเครื่องปั้นดินเผาที่หลากหลาย โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44 ส่วนทางด้านความสามารถของผู้ประกอบการในการออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาที่หลากหลาย และมีความสามารถในการเพิ่มกำลังการผลิตเพื่อรองรับความต้องการที่เพิ่มขึ้นมีความเห็นที่เห็นด้วยมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00

1.3.2 ความคิดเห็นนักท่องเที่ยว : ด้านความพร้อม ความสามารถของชุมชนบ้านเหมืองกุงในด้านหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผา

ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว เกี่ยวกับความพร้อมและความสามารถของคนในชุมชนบ้านเหมืองกุงด้านหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.45 โดยความคิดเห็นที่เห็นด้วยมาก คือด้านความพร้อมความสามารถของชุมชนด้านหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผา ด้านฝีมือ ลักษณะการปั้นและการออกแบบที่มีรูปแบบที่

เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของชุมชน รูปแบบของผลิตภัณฑ์มีให้เลือกหลากหลาย และมีราคาที่เหมาะสมโดยมีให้เลือกหลายระดับราคา อีกทั้งผลิตภัณฑ์มีคุณภาพดี โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.83, 4.03, 3.92, 3.84, 3.34, 3.27 และ 3.28 ตามลำดับ ส่วนนักท่องเที่ยวที่มีความคิดเห็นในลักษณะที่เห็นด้วยปานกลางเป็นความเห็นในด้านที่สามารถทำการต่อรองราคาได้ มีการให้ส่วนลดหากซื้อสินค้าในปริมาณมาก มีสถานที่ผลิตและขายให้เลือกซื้อหลายแห่ง รวมทั้งมีการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์แปลกใหม่ให้เลือก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.14, 3.13 และ 3.04 ตามลำดับ

2. การมีส่วนร่วมในด้านการพัฒนาของชุมชนบ้านเหมืองกุง เพื่อพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของท้องถิ่น

การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในด้านการพัฒนาของชุมชนบ้านเหมืองกุง เพื่อพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของท้องถิ่น ทำการวิเคราะห์จาก แบบประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ในแง่ของการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว ในส่วนของการวิเคราะห์จากแบบสัมภาษณ์ ได้นำข้อมูลความร่วมมือของคนในชุมชนมาประมวลผล สำหรับในส่วนของแบบสอบถาม ได้นำข้อมูลมาจากแบบสอบถามของกลุ่มตัวแทนครัวเรือนซึ่งเป็นผู้อยู่อาศัยในชุมชนบ้านเหมืองกุง ทั้งนี้เพราะในการพัฒนาศักยภาพของชุมชนบ้านเหมืองกุงเพื่อพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของท้องถิ่นนั้น การดำเนินงานจะสัมฤทธิ์ผลมากน้อยเพียงใด ขึ้นกับ ความร่วมมือ การร่วมแรง และความร่วมใจ ของผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนเป็นสำคัญ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 ผลการประเมินการมีส่วนร่วมในด้านการพัฒนาของชุมชนบ้านเหมืองกุง โดยใช้แบบประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

การประเมิน พิจารณาจากการมีส่วนร่วมของชุมชนในรูปแบบต่างๆ ได้แก่ การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว การแสดงความคิดเห็นต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยว การวางแผนหรือการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว การตัดสินใจในการวางแผนหรือบริหารจัดการแหล่ง

ท่องเที่ยว การก่อตั้งองค์กรหรือโครงการอนุรักษ์ต่างๆ ที่เกิดจากท้องถิ่น ได้ผลดังนี้

การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว พิจารณาจากการมีส่วนร่วมของชุมชนในรูปแบบต่างๆ ผลการประเมินปรากฏว่า ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว การแสดงความคิดเห็นต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตนและการมีส่วนร่วมในการก่อตั้งองค์กรหรือโครงการอนุรักษ์ที่เกิดจากท้องถิ่นมีคะแนนอยู่ในระดับสูง สำหรับการมีส่วนร่วมในการวางแผนหรือบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวและการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการวางแผนหรือบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวมีคะแนนอยู่ในระดับรองลงมา โดยได้ 4 คะแนน จากคะแนนรวมทั้งหมด 5 คะแนน

2.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์

จากข้อมูลที่ได้พบว่ามีจุดอ่อนด้านการให้ความร่วมมือ เนื่องจากความคิดเห็นด้านการพัฒนามีความเหลื่อมล้ำระหว่างผู้นำชุมชนกับประธานคณะกรรมการหมู่บ้าน โดยมีความคิดแตกแยกออกเป็น 2 กลุ่ม ประชาชนในชุมชนบางกลุ่มยังไม่ให้ความร่วมมือเนื่องจากขาดความสามัคคีการทำงานยังไม่เป็นระบบ มีลักษณะการทำงานอยู่ในรูปแบบใครว่างก็ช่วยกันทำ ทำให้คนที่ทำงานเป็นคนเดิมที่ทำงานมาก่อน คนที่ไม่ค่อยได้ร่วมทำก็จะเป็นคนที่อ้างว่า “ไม่ว่าง” จึงกลายเป็นช่องว่างให้เกิดการเปรียบเทียบ การได้เปรียบ-เสียเปรียบของคนภายในชุมชน ทำให้บางกิจกรรมไม่ได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนของชุมชน

2.3 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

ข้อมูลจากแบบสอบถามในส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาศักยภาพของชุมชนบ้านเหมืองกุง มีดังนี้ การมีส่วนร่วมด้านการท่องเที่ยวในการพัฒนาชุมชนบ้านเหมืองกุงในระยะเวลาที่ผ่านมา ตัวแทนกลุ่มครัวเรือนมีความคิดเห็นว่ามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนร้อยละ 78.3 โดยมีส่วนร่วมในลักษณะร่วมคิดร่วมประชุมมากที่สุด รองลงมาตามลำดับ คือร่วมให้การสนับสนุน ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน และร่วมติดตามประเมินผล

การให้ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชนบ้านเหมืองกุงเป็นแหล่งท่องเที่ยวในระยะต่อไป ตัวแทนครัวเรือนร้อยละ 89.6 มีความคิดเห็นว่าจะมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนเพื่อให้ชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยว ผู้มีความเห็นว่าไม่แน่ใจ และไม่ร่วม มีร้อยละ 7.0 และ 2.6

ตามลำดับ สำหรับกิจกรรมที่คาดว่าจะสามารถให้ความร่วมมืออยู่ในระดับมาก ได้แก่ ร่วมคิด ร่วมประชุม ร่วมให้การสนับสนุน และร่วมทำ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 3.98 และ 3.50 ตามลำดับ รองลงมาเป็นกิจกรรมที่คาดว่าจะสามารถให้ความร่วมมือในระดับปานกลาง คือ กิจกรรมร่วมตัดสินใจมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.19 และกิจกรรมที่คาดว่าจะสามารถให้ความร่วมมือได้น้อยคือกิจกรรมร่วมวางแผน และกิจกรรมร่วมติดตามประเมินผล โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.48 และ 2.43 ตามลำดับ

การชักชวนหรือการขอความร่วมมือจากบุคคลหน่วยงาน องค์กร หรือผู้นำในชุมชนในการพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว ตัวแทนครัวเรือนมีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยกลุ่มที่มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง ได้แก่กลุ่ม ผู้นำชุมชน/ประชาชนในชุมชน และกลุ่ม อบต. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.32 และ 3.00 สำหรับกลุ่มที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย คือ กลุ่มผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวในชุมชน หน่วยราชการ จังหวัด อำเภอ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย หน่วยงานเอกชน และ ธุรกิจท่องเที่ยว โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.45, 2.40, 2.14 และ 1.57 ตามลำดับ

3. ศักยภาพในด้านสภาพแวดล้อมในการพัฒนาชุมชนบ้านเหมืองกุง เพื่อพัฒนาให้ชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของท้องถิ่น

การวิเคราะห์ศักยภาพด้านสภาพแวดล้อมในการพัฒนาของชุมชนบ้านเหมืองกุง เพื่อพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของท้องถิ่น ได้วิเคราะห์จากแบบประเมินมาตรฐานฯ แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม ในส่วนของ แบบประเมินมาตรฐานฯ พิจารณาในด้านการจัดการด้านการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว ในส่วน แบบสัมภาษณ์ พิจารณาจากสถานการณ์ด้านการท่องเที่ยวในชุมชน สภาพแวดล้อมทางกายภาพ และความสะดวกในด้านการคมนาคมขนส่งของพื้นที่ การวางแผนด้านการท่องเที่ยว รวมทั้งการจัดสรรเงินงบประมาณ และ กิจกรรมของหน่วยงานภาครัฐในการพัฒนา / พื้นฟูชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวแล้วนำมาสรุปผล สำหรับในส่วนของแบบสอบถาม นำข้อมูลมาจากการแบบสอบถามของกลุ่มนักท่องเที่ยว และ แบบสอบถามของกลุ่มครัวเรือน มาสรุปผลในการพัฒนาเพื่อให้

ชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของท้องถิ่น

ผลประเมินศักยภาพ จากแบบประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม โดยพิจารณาจากการจัดการด้านการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว ปรากฏว่า การจัดการด้านการรักษาสภาพและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว การจัดการด้านการใช้ประโยชน์พื้นที่ และการจัดการด้านการติดตามและการประเมินการเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากการท่องเที่ยวทั้ง 3 ด้าน ซึ่งมีคะแนนรวมเท่ากับ 15 คะแนน ได้ *ผลการประเมิน* เท่ากับ 7 คะแนน ซึ่งน้อยกว่าครึ่งหนึ่ง แสดงถึงศักยภาพในการดำเนินการด้านสภาพแวดล้อมในการพัฒนาของชุมชนบ้านเหมืองกุงยังต่ำอยู่มาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการจัดการด้านการติดตามและการประเมินการเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากการท่องเที่ยวซึ่งได้คะแนนเท่ากับ 1 จากคะแนนเต็ม 5 คะแนน ในขณะที่การจัดการด้านการรักษาสภาพและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว และการจัดการด้านการใช้ประโยชน์พื้นที่ ได้คะแนนเท่ากับ 3 คะแนนเท่ากัน จากคะแนนเต็ม 5 คะแนน แสดงให้เห็นว่าจำเป็นต้องมีการดำเนินการจัดการในด้านปรับปรุงแก้ไขการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว

ผลประเมินศักยภาพจากแบบสัมภาษณ์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ประเด็น ในประเด็นเกี่ยวกับสถานการณ์ด้านการท่องเที่ยวในชุมชน โดยทำการเปรียบเทียบกับในปีที่ผ่านมา ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าสถานการณ์ท่องเที่ยวในปี พ.ศ.2552 แย่ลง เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2550 และปี 2551 และมองว่าในปี 2553 และ 2554 จะดีขึ้นโดยมองจากสถานการณ์ต่างๆ รอบด้านทั้งด้านเศรษฐกิจโลกและเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งระยะเวลาดังกล่าวมีสถานการณ์ดีขึ้น มีการจัดกิจกรรมในชุมชนเพิ่มขึ้น แหล่งท่องเที่ยวบริเวณใกล้เคียงโดยรอบบ้านเหมืองกุงมีมากขึ้น รวมทั้งได้มีการเปิดเว็บไซต์ชุมชนบ้านเหมืองกุงขึ้นใหม่เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์/ดึงดูดนักท่องเที่ยว สำหรับในส่วนสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ความสะดวกในด้านการคมนาคมขนส่งของพื้นที่ชุมชนมีความเหมาะสมและมีความสะดวกมาก โดยให้ลำดับการคมนาคมขนส่งเป็นลำดับแรก ลักษณะทางกายภาพของพื้นที่เป็นลำดับรองลงมา และสภาพแวดล้อมเป็นลำดับสุดท้าย

ส่วนประเด็นในด้านการวางแผนกิจกรรม

ผู้บริหารและผู้นำชุมชนมีความเห็นว่า การวางแผนกิจกรรมด้านต่างๆ ได้มีการดำเนินการโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ การวางแผนการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวในท้องถิ่น การวางแผนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การวางแผนการให้ความรู้และการสร้างจิตสำนึกให้คนในท้องถิ่น การวางแผนด้านการจัดการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน การวางแผนด้านการจัดการด้านเศรษฐกิจและสังคม การวางแผนด้านการพัฒนาทรัพยากรในท้องถิ่น การวางแผนด้านการฟื้นฟูทรัพยากรในท้องถิ่น และ การวางแผนด้านการจัดการทรัพยากรในท้องถิ่น

การสนับสนุนของรัฐในด้านงบประมาณ หรือการจัดกิจกรรมการพัฒนาหรือฟื้นฟูชุมชน งบประมาณการพัฒนาประกอบด้วย งบสร้างศูนย์การท่องเที่ยวในหมู่บ้าน งบปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน (ถนนระบายน้ำ) งบพัฒนาให้เป็นหมู่บ้านโอท็อป ส่วนงบประมาณและกิจการการพัฒนาฟื้นฟูชุมชนประกอบด้วย งบสนับสนุนการฟื้นฟูภูมิปัญญาท้องถิ่น งบแปรรูปผลิตภัณฑ์หัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผา และกิจกรรมเศรษฐกิจชุมชนพอเพียง สำหรับกิจกรรมการพัฒนาประกอบด้วย กิจกรรมโครงการโอท็อปตำบล กิจกรรมหมู่บ้านโอท็อปต้นแบบ และกิจกรรมการพัฒนาสินค้าหัตถกรรม

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ จะเห็นว่าได้ให้ความสำคัญต่อสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ความสะดวกในด้านการคมนาคมขนส่งของพื้นที่ชุมชน การวางแผนการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว การวางแผน พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานโดยมีการจัดเงินงบประมาณสนับสนุน สำหรับกิจกรรมการพัฒนาซึ่งประกอบด้วย กิจกรรมโครงการโอท็อปตำบล กิจกรรมหมู่บ้าน กิจกรรมโอท็อปต้นแบบ และกิจกรรมการพัฒนาสินค้าหัตถกรรมมีการให้ความสำคัญลำดับรองลงมา ในขณะที่การให้ความรู้ และการสร้างจิตสำนึกให้คนในท้องถิ่น การวางแผนด้านการพัฒนาทรัพยากรและการจัดการทรัพยากรในท้องถิ่น การวางแผนด้านการจัดการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน การวางแผนด้านการฟื้นฟูทรัพยากรในท้องถิ่น ได้ให้ความสำคัญในลำดับที่ต่ำกว่าด้านอื่นๆ

ผลประโยชน์ศักยภาพจากแบบสอบถาม นำข้อมูลความเห็นจาก ตัวแทนกลุ่มครัวเรือนในด้านทัศนคติสิ่งที่ควรได้รับการพัฒนาในชุมชนด้านสภาพแวดล้อมเพื่อพัฒนาให้ชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยว ปรากฏว่าครัวเรือนมีความเห็นด้วยในด้านการจัดการประมงสัตว์น้ำของชุมชน การจัดการสถานที่แสดงวิถีชีวิตของชาวบ้านเครื่องดินเผา การจัดการสถานที่แสดงสินค้ากลาง การจัดการสถานที่จอดรถ และการจัดการเส้นทางการคมนาคมใหม่ เพื่อให้เกิดความสะดวกในการเดินทาง โดยมีความเห็นอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยในแต่ละด้านเท่ากับ 4.18 , 3.94 , 3.87 3.75 และ 3.71 ตามลำดับ และมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.89

4. ปัญหาอุปสรรค และ แนวทางในการพัฒนาชุมชนบ้านเหมืองกุง เพื่อพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของท้องถิ่น

การวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคและแนวทางในการพัฒนาชุมชนบ้านเหมืองกุง ได้วิเคราะห์จากแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม โดยมีรายละเอียดดังนี้

ในส่วนของแบบสัมภาษณ์ แยกเป็นสามส่วน ส่วนแรกเป็นปัญหาและอุปสรรค ส่วนที่สอง แนวโน้มของปัญหาและอุปสรรคที่ชุมชนประสบอยู่และยังไม่ได้แก้ไข ส่วนที่สามเป็นแนวทางการพัฒนาฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น มีรายละเอียด ดังนี้

ส่วนแรก ปัญหาและอุปสรรค ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ

- 1) ด้านสาธารณูปโภคและโครงสร้างพื้นฐาน มีปัญหาด้านถนนแคบและไม่สว่าง ไม่มีระบบประปาต้องใช้น้ำบาดาล ลานกิจกรรมมีฝุ่นมากต้องปูพื้น เพราะมีงบประมาณดำเนินการน้อย
- 2) ด้านความร่วมมือของคนในชุมชน บางกลุ่มให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ในขณะที่บางกลุ่มยังนิ่งเฉย
- 3) ด้านการจัดการ ยังไม่มีการปฏิบัติอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง การจัดการมีลักษณะแบบหลวมๆ
- 4) ด้านบุคลากรที่จะเข้ามาสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้มีการดำเนินการชักนำเยาวชนเข้ามาสืบทอดแต่ยังไม่ได้ทำอย่างจริงจัง และไม่มีการวางแผนที่ชัดเจน มีผลทำให้เยาวชนเข้ามาทำการสืบทอดน้อย

ส่วนที่สอง แนวโน้มของปัญหาและอุปสรรค ประกอบด้วย 5 ด้านคือ

- 1) ด้านสาธารณูปโภคและโครงสร้างพื้นฐาน ยังต้องรองบประมาณจากทางราชการ เช่น งบประมาณจากองค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ) หรือองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต)
- 2) ด้านความร่วมมือของคนในชุมชน ยังขาดผู้นำชุมชนที่เข้มแข็งที่จะสามารถชักนำให้เกิดความร่วมมือกันได้มากขึ้น
- 3) ด้านการจัดการไม่มีผู้นำที่มีวิสัยทัศน์หรือมีความรู้ในการจัดการด้านการท่องเที่ยว
- 4) ด้านบุคลากรสืบทอดภูมิปัญญาของ ท้องถิ่น ยังไม่มีแผนงานชักนำเยาวชนในชุมชนเข้ามารับการสืบทอดภูมิปัญญาของท้องถิ่นอย่างจริงจังและต่อเนื่อง
- 5) ด้านการสนับสนุนพัฒนา กลุ่มชุมชนมีความต้องการความรู้เพิ่มเติม ในด้านการผลิต การออกแบบ การตลาด การจัดการ การดูงานพัฒนาผลิตภัณฑ์จากแหล่งอื่น รวมทั้งความรู้ด้านเครื่องปั้นดินเผาพื้นฐานแบบอื่น ๆ

ส่วนที่สาม แนวทางการพัฒนา / ฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น มี 4 แนวทางคือ

- 1) ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ความรู้ด้านเครื่องปั้นดินเผาเพิ่มขึ้น ทั้งทางด้าน การผลิต การออกแบบ และการพัฒนาคุณภาพ
- 2) รณรงค์ให้เยาวชนรุ่นใหม่ของชุมชนเข้ารับการอบรมสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างจริงจังและต่อเนื่อง
- 3) การบูรณาการในด้านการผลิต การออกแบบ และการจัดตั้งกลุ่มจำหน่ายผลิตภัณฑ์
- 4) การรณรงค์ให้คนในชุมชนตระหนักและเห็นความสำคัญศิลปวัฒนธรรมเก่าแก่ดั้งเดิมที่ต้องให้คงไว้ และเสริมด้วยศิลปะการต่อยอด

5. แนวทางการจัดการด้านการท่องเที่ยว เพื่อพัฒนาให้บ้านเหมืองกุงเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของท้องถิ่น

จากแบบประเมินมาตรฐานคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ปรากฏว่าการจัดการด้านการติดตาม และ ประเมินการเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากการท่องเที่ยวได้คะแนนต่ำที่สุด คือ 1 คะแนนจากคะแนนเต็ม

5 คะแนน ในขณะที่การจัดการด้านการรักษาสภาพและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว และการพัฒนาการใช้ประโยชน์พื้นที่ ได้คะแนนเท่ากันคือ 3 คะแนน การจัดการด้านการบริการและสาธารณูปโภคแก่นักท่องเที่ยวได้คะแนน 3.5 คะแนน ส่วนการจัดการด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว การจัดการด้านการให้ความรู้/การสร้างจิตสำนึก และการให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว ได้คะแนนเท่ากันคือ 4 คะแนน ผลที่ได้จากแบบประเมินมาตรฐานการท่องเที่ยวในด้านการบริหารจัดการ ด้านการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว และการจัดการด้านการท่องเที่ยว ได้คะแนนรวมทั้งหมด 22.5 จากคะแนนรวม 40 คะแนน

แนวทางการจัดการการท่องเที่ยว จากแบบสอบถาม กลุ่มผู้ประกอบการ กลุ่มนักท่องเที่ยว และกลุ่มครัวเรือน ปรากฏว่า กลุ่มผู้ประกอบการมีความเห็นว่า แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวต้องได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ในด้านความรู้ในการออกแบบลวดลายใหม่ที่ทันสมัย โดยมีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ การสนับสนุนด้านการตลาด การจัดหาตลาด การจัดกิจกรรมและงานโชว์เพื่อแสดงสินค้า การประชาสัมพันธ์ การจัดภูมิทัศน์ให้สวยงาม รวมทั้งการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมความสะดวกกลุ่มนักท่องเที่ยว มีความเห็นว่า แนวทางการจัดการเพื่อพัฒนา

ชุมชนบ้านเหมืองกุง ควรดำเนินการจัดการในด้านการประชาสัมพันธ์ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และการจัดการด้านกิจกรรมในระดับที่มากกว่าการจัดการในด้านเศรษฐกิจ และด้านโครงสร้างพื้นฐาน ในส่วนของ กลุ่มครัวเรือน มีความเห็นว่า แนวทางการจัดการพัฒนาชุมชนบ้านเหมืองกุงควรเน้นด้านการปรับภูมิทัศน์ของชุมชน รวมทั้งควรดำเนินการจัดการสถานที่แสดงวิถีชีวิตของชาวบ้านเครื่องดินเผา การจัดการสถานที่แสดงสินค้ากลาง การจัดการสถานที่จอดรถ และการจัดการเส้นทางการคมนาคมใหม่เพื่อให้เกิดความสะดวกในการเดินทาง

9. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการพัฒนาศักยภาพชุมชนบ้านเหมืองกุงเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นของจังหวัดเชียงใหม่ พิจารณาจากผลการให้คะแนนตามแบบประเมินมาตรฐานการท่องเที่ยวของผู้บริหารและผู้นำชุมชน ในองค์ประกอบ 3 ด้าน ด้านแรก ศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว ด้านที่สอง ศักยภาพในการรองรับด้านท่องเที่ยว และด้านที่สาม การบริหารจัดการ ผลรวมคะแนนที่ได้เท่ากับ 73.5 จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน เมื่อจัดระดับมาตรฐานแล้ว ปรากฏว่าอยู่ในเกณฑ์ ดีมาก โดยคะแนนในแต่ละด้านขององค์ประกอบ และเกณฑ์ระดับมาตรฐาน ปรากฏดังตาราง

ตารางผลการให้คะแนน

องค์ประกอบ	คะแนนเต็ม	ผลการให้คะแนน	ผลของคะแนนตามระดับมาตรฐาน
1. ศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว	50	41	ดีมาก
2. ศักยภาพในการรองรับด้านท่องเที่ยว	10	10	
3. การบริหารจัดการ	40	22.5	
รวมทั้งสิ้น	100	73.5	

ผลของคะแนนตามระดับมาตรฐาน

- ☐ ดีเยี่ยม (81 คะแนนขึ้นไป)
- ☒ ดีมาก (71 – 80 คะแนน)
- ☐ ดี (61-70 คะแนน)
- ☐ ปานกลาง (51 – 60 คะแนน)
- ☐ ต่ำ (50 คะแนน หรือน้อยกว่า)

ผู้บริหาร และผู้นำชุมชน เสนอแนะให้มีการจัดทำแผนงานที่ถูกต้องชัดเจนเพื่อใช้เสนอของงบประมาณอุดหนุน พร้อมทั้งขอรับความรู้จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยว ทำการวิจัยรวมทั้งสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน

นักท่องเที่ยว เสนอแนะให้ดำเนินการในด้านต่าง ๆ ดังนี้ (1) ด้านโครงสร้างพื้นฐานควรจัดทำทางเดินเพิ่มขึ้น จัดที่จอดรถเพิ่มขึ้น (2) ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ควรดูแลพื้นที่ให้สะอาดอยู่เสมอ ปรับปรุงภูมิทัศน์ให้สวยงามมากขึ้น เพิ่มห้องน้ำสาธารณะ จัดทำพื้นที่สำหรับพักผ่อนที่ร่มรื่นขึ้นในชุมชน และ จัดวางถังขยะให้ทั่วถึง (3) ด้านเศรษฐกิจ ควรจัดให้มีการจำหน่ายสินค้าอื่น ๆ เพิ่มขึ้น (4) ด้านกิจกรรม ควรจัดให้นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสทดลองปั่นเครื่องปั่นดินเผา จัดให้มีงานเอกลักษณ์ของชุมชนเป็นลักษณะงานประจำปี และจัดให้มีการแสดงอื่นๆที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนให้มากขึ้น โดยทำการดึงเยาวชนให้เข้ามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม (5) ด้านการประชาสัมพันธ์ ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์เพิ่มป้ายบอกทางในชุมชนและทางเข้า-ออก ให้เห็นได้ง่าย จัดให้มีสื่อแผ่นพับ และเพิ่มสัญลักษณ์สถานที่สำคัญในชุมชน ที่นักท่องเที่ยวควรไปชม

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะ 3 ส่วน

ส่วนแรก ความเห็นของผู้บริหารจัดการชุมชน และผู้รับบริการ ในด้านการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านเมืองกุง มีความแตกต่างกันผู้บริหารจัดการชุมชน หมายถึง ผู้บริหาร ผู้นำชุมชน ผู้ทรงคุณวุฒิในชุมชน ข้อมูลที่ได้จากการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมตามแบบประเมินของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ซึ่งได้ค่าประเมินโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก แสดงว่าตามความคิดเห็นของผู้บริหารจัดการชุมชนของชุมชนบ้านเมืองกุงมีความพร้อมความสามารถในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมด้านศิลปหัตถกรรม ทำให้เห็นว่าชุมชนบ้านเมืองกุงมีความพร้อมในการพัฒนาชุมชนบ้านเมืองกุงโดยในการดำเนินการมีความจำเป็นต้องใช้งบประมาณในการพัฒนาต่าง ๆ เพิ่มเติมจากที่เป็นอยู่หรือจากที่ได้มีการวางแผนไว้ ซึ่งจะเห็นว่าแตกต่างจากความคิดเห็นของ

นักท่องเที่ยวที่เป็นผู้รับบริการในด้านการท่องเที่ยวซึ่งมีความเห็นว่า ชุมชนบ้านเมืองกุงยังต้องพัฒนาในเกือบทุกด้าน จึงเท่ากับว่านักท่องเที่ยวยังไม่ได้พอใจกับสิ่งที่เป็นอยู่ในชุมชนซึ่งผู้บริหารของชุมชนได้ดำเนินการหรือได้บริหารจัดการในระยะเวลาดังกล่าว ยกเว้นในด้านความพร้อมหรือความสามารถของชุมชนในด้านการผลิตศิลปหัตถกรรมด้านเครื่องปั้นดินเผา อย่างไรก็ตาม นักท่องเที่ยวก็ยังต้องการให้มีการพัฒนารูปแบบของผลิตภัณฑ์ที่ผลิตและจำหน่ายในชุมชน

คณะผู้วิจัย จึงมีความเห็นว่า ผู้บริหาร ผู้นำชุมชนผู้ทรงคุณวุฒิควรได้นำความคิดเห็น นักท่องเที่ยวในด้านต่างๆ จากการวิจัยครั้งนี้ไปศึกษา และเปรียบเทียบกับความคิดเห็นของคณะผู้บริหารเองอีกครั้ง เพื่อจะได้นำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา ปรับปรุงการพัฒนา และการบริหารจัดการชุมชนบ้านเมืองกุงให้เป็นไปตามความต้องการของนักท่องเที่ยว เพื่อให้การพัฒนาชุมชนบ้านเมืองกุงประสบความสำเร็จและมีการพัฒนาที่ยั่งยืนในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมด้านศิลปหัตถกรรมของอำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่

ส่วนที่สอง คณะผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ด้านการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านเมืองกุง แม้จะมีวัฒนธรรมด้านศิลปหัตถกรรมดั้งเดิมเป็นจุดขาย และทำเลที่ตั้งของชุมชนอยู่ใกล้ตัวเมืองเชียงใหม่ ทำให้มีความสะดวกในการเดินทาง แต่ก็ยังขาดการนำวิชาการด้านการท่องเที่ยวเข้าไปพัฒนา เพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความยั่งยืน ความรู้ทางด้านวิชาการต่างๆ ทั้งทางด้านการท่องเที่ยว เทคโนโลยีการผลิต ความรู้ทางด้านศิลปะการออกแบบผลิตภัณฑ์ ความรู้ด้านการดำเนินธุรกิจ ไม่ว่าจะเป็นทางด้านการตลาด การบัญชี การเงิน การจัดการทรัพยากรมนุษย์ การจัดกิจกรรมต่างๆ รวมทั้งความรู้ทางด้านนิเทศศาสตร์ เพื่อให้เป็นสิ่งที่จะสามารถดึงดูดใจของนักท่องเที่ยว รวมทั้งเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องนำมาใช้ในการประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวและคนทั่วไปได้รู้จัก และได้รับรู้ถึงกิจกรรมการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวแห่งนี้ เช่นเดียวกับแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวแห่งอื่นๆ

การขอรับความรู้ทางด้านวิชาการในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ผู้บริหาร และ ผู้นำของชุมชนสามารถขอรับการสนับสนุนได้จากสถาบัน การศึกษาต่างๆ ของรัฐ โดยอาจ

อยู่ในรูปแบบของการฝึกอบรมหรือการให้ความรู้ แต่สิ่งที่ที่คณะนักวิจัยยังเป็นห่วงก็คือ ความเป็นมืออาชีพทางด้านวิชาการ หากชุมชนบ้านเหมืองกุงมีบุคลากรที่มีความรู้หรือมีความสามารถที่จะเข้ามารับความรู้ทางด้านวิชาการจะเป็นสิ่งที่ดีต่อชุมชน แต่หากไม่มีบุคลากรดังกล่าว หรือมีแต่ไม่สนใจเนื่องจากไม่พร้อมหรือเหตุผลอื่นใดแล้วการขอรับความรู้ทางด้านวิชาการก็อาจจะไม่ได้ประโยชน์เท่าที่ควรจะเป็น สิ่งที่จะช่วยได้ในช่วงแรกซึ่งเป็นระยะสั้นก็คือการจัดหาหรือขอรับการสนับสนุนนักวิชาการพี่เลี้ยงที่จะให้คำแนะนำช่วยเหลือในเบื้องต้น โดยเฉพาะในส่วนของการตลาดที่เป็นประเด็นปัญหาของผู้ประกอบการเพื่อให้สินค้าที่ผลิตออกมาขายได้และมีรายได้ที่น่าพอใจ เพื่อนำไปสู่การจูงใจให้เยาวชนรุ่นใหม่เข้ามารับการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่เดิมไม่ให้สูญหายไป และจะทำให้เกิดความยั่งยืนในการคงไว้ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมด้านศิลปหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาสืบไป สิ่งนี้นักวิชาการพี่เลี้ยงอาจจะช่วยได้ในท้ายที่สุดคือสร้างนักการตลาดรุ่นใหม่ขึ้นมาในชุมชนซึ่ง

ได้มาจากการที่ได้ใกล้ชิดและใช้เวลาศึกษาอยู่ในชุมชนระยะหนึ่ง ซึ่งให้ผลมากกว่าการเข้ารับการอบรมเพียงอย่างเดียว

ส่วนที่สาม ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาในครั้งต่อไป คณะนักวิจัยมีความเห็นว่า อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นพื้นที่ที่อยู่ใกล้กับตัวเมืองเชียงใหม่ และมีแหล่งท่องเที่ยวอยู่หลายแห่งโดยรอบชุมชนซึ่งสามารถเดินทางได้สะดวก ดังนั้นจึงเสนอแนะให้ทางจังหวัด หรืออำเภอ ได้ทำการวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวกับการพัฒนากลุ่มสถานที่ท่องเที่ยวของอำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ต่อไป เพื่อให้เป็นเส้นทางท่องเที่ยวแห่งใหม่โดยการนำข้อมูลที่ได้ไปสู่การจัดกลุ่มสถานที่ท่องเที่ยวที่อยู่ใกล้เคียงกันในอำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ไม่ว่าจะเป็นเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี สวนหลวงเฉลิมพระเกียรติราชพฤกษ์ และหมู่บ้านถวายแหล่งแกะสลักไม้ รวมทั้งสถานที่อื่นๆ และหากเป็นไปได้ควรมีการจัดทำแผนการตลาดสำหรับบรรณการท่องเที่ยวของอำเภอหางดง เพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวระดับประเทศที่มีชื่อเสียงในอนาคตอันใกล้ได้ในโอกาสต่อไป

บรรณานุกรม

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2544). จุลสารการท่องเที่ยว. ปีที่ 20 ฉบับที่ 2 เมษายน 2544.
 รลิกา อังกูร. (2549). การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น. วารสารสุขโขทัยธรรมาราช. 19, มกราคม -มิถุนายน 2549
 รัชฎาพร เลิศโกคานนท์ และคณะ. (2555). รายงานการวิจัยเรื่อง การพัฒนาศักยภาพชุมชนบ้านเหมืองกุงให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นของอำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช นนทบุรี.

McIntosh, W.R., & Goeldner, R.C. (1995). *Tourism Principle Practices, Philosophies*. 7th ed, New York: John Wiley&Sons, Inc.
 Mill, R.C., & Morison, M. A. (1992). *The Tourism System: An Introductory Text*. 2nd ed. New Jersey: Prentice Hall International Inc.